

Povijest i rječnik Svetog Ivana Zeline

Trcak Vrščak, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:621566>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-30**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

IVANA TRCAK VRŠČAK
DIPLOMSKI RAD

POVIJEST I RJEČNIK SVETOG IVANA ZELINE

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ

PREDMET: Povijest grada i jezično blago mjesnih govora

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivana Treak Vrščak

TEMA DIPLOMSKOG RADA:

Povijest i rječnik Svetog Ivana Zeline

MENTOR: prof.dr.sc.Đuro Blažeka

Zagreb, rujan 2020.

Sadržaj

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. GRAD SVETI IVAN ZELINA	4
2.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ	4
2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE.....	6
2.3. NASELJAVANJA U ZELINSKOM KRAJU	7
2.4. ZELINGRAD.....	8
2.5. KAKO JE IZGORIO SVETI IVAN ZELINA	9
2.6. ŽUPA SVETI IVAN KRSTITELJ	10
2.7. PLEMSTVO NA ZELINSKOM PODRUČJU	11
2.8. LEGENDA O LIJEPOJ JUDITI I MLADOM BANU	14
2.9. SELO KOMIN.....	14
2.10. SELO NOVO MJESTO	16
2.11. SELO SVETA HELENA.....	17
2.12. DRUŠTVENI ŽIVOT U ZELINI.....	18
2.13. ZELINSKI PJESNICI	19
2.14. TURIZAM U SV.I. ZELINI KROZ POVIJEST	20
3. ZELINSKI GOVOR	21
3.1. GERMANIZMI U ZELINSKOM GOVORNOM PODRUČJU	21
3.2. ANGLIZMI U ZELINSKOM GOVORNOM PODRUČJU.....	22
4. RJEČNIK MOG RODNOG GRADA- SVETI IVAN ZELINA	22
5. LITERATURA.....	50

Sažetak

Grad Sveti Ivan Zelina smjestio se na sjeveroistočnom dijelu Zagrebačke županije i graniči na zapadu sa Zagrebom i Krapinsko zagorskom županijom, na sjeveru s Općinom Bedenica i Varaždinskom županijom, na istoku s Općinom Preseka, Općinom Rakovec, Gradom Vrbovec i Općinom Brckovljani.

Sastoji se od 62 naselja te se prostire na površini od 185,44 km², što iznosi 6% ukupne površine Zagrebačke županije. Prosječna naseljenost je 87,72st/km, čime je grad svrstan u ruralnu lokalnu zajednicu.

Dan Grada ili tradicionalni naziv Svetoivanjski dani obilježava se 24.lipnja u čast Sv.Ivana Krstitelja, zaštitnika Grada, čije ime i nosi te i sama župa je povećana Sv. Ivanu Krstitelju. U to vrijeme koje se obilježava nekoliko dana, održava se niz manifestacija koje se sastoje od niza kulturnih, gospodarskih, sakralnih, sportskih i drugih sadržaja namijenjenih djeci.

Zelina je bogata svojom poviješću, kulturnim znamenitostima te povijesnim kupališnim turizmom. Zelinski govor u sebi sadržava mnogo germanizacije kao i nešto manje anglizama. Rječnik koji ću sastaviti iz svog poznavanja zelinskog kajkavskog govora bit će dokaz poštovanja prema svom rodnom gradu.

I za kraj ljubav koju osjećam prema svom rodnom kraju i zelinskoj ljepoti naveli su me da istražim povijest i oživim kajkavski dijalekt.

KLJUČNE RIJEČI: Grad Sveti Ivan Zelina, naselja, povijest Zeline, riječnik Svetog Ivana Zeline

Summary

The city Sveti Ivan Zelina is situated in North – East part of Zagreb county and it borders with the capital city Zagreb and Krapina Zagorje county on the West, the township of Bedenica and Varaždin county on the North and the township of Preseka, Rakovec, the city Vrbovec and Brckovljani county on the East.

It consists of 62 small villages that occupy 185,44 km², which is 6% of the total area of Zagreb county. The average population is 87,72 people, which categorizes the city as a rural local community.

The Day of the city, or the traditional name of Svetoivanjski dani is on June 24th in honour of St. John the Baptiste, who is the city protector. The city was named after him and so was the parish. In that period, which lasts a few days, lots of cultural, children, sacral and sport manifestations are held.

Zelina is rich with its history, cultural sights and thermal tourism, which was unfortunately only in the past. The dialect of Zelina is full of German and fewer English words. The dictionary which I will write from my own knowledge and experience with this dialect will be the proof of my respect for my home city.

To conclude, the love that I have for my home town and the beauty of it, have made me investigate the history and revive the dialect.

KEY WORDS: City Sveti Ivan Zelina, small villages, history of Zelina, dictionary of Sveti Ivan Zelina.

1.UVOD

Temu za diplomski rad izabrala sam zbog ljubavi i poštovanja prema rodnom kraju i kajkavskom narječju. Upravo su mu te dvije činjenice potaknule da istražim povijest svoga grada, Svetog Ivana Zeline, te izradim rječnik zelinskog govornog područja.

U ovom radu opisane su zemljopisne značajke, demografske značajke, naseljavanja grada, župa, plemstva, sela poput Komina, Novog Mjesta, Sveta Helena, društvenog života kroz povijest, poznatog zelinskog pjesnika Dragutina Domjanića te kupališnog turizma.

Na kraju rada nalazi se rječnik grada Svetog Ivana Zeline koji je napisan mojim osobnim poznavanjem zelinskog dijalekta. Uz svaku riječ nalazi se rečenica iz koje se vidi kako se upotrebljava određena riječ, kao i činjenica da je zelinski kraj bogat kako povijesno tako i kulturno.

2. GRAD SVETI IVAN ZELINA

2.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ

Sveti Ivan Zelina smješten je na sjeveroistočnom dijelu Zagrebačke županije i graniči na zapadu sa Zagrebom i Krapinsko zagorskom županijom, na sjeveru s Općinom Bedenica i Varaždinskom županijom, na istoku s Općinom Preseka, Općinom Rakovec, Gradom Vrbovec i Općinom Brckovljani.

U svom sastavu ima 62 naselja te se prostire na površini od 185,44 km², što iznosi 6% ukupne površine Zagrebačke županije. Prosječna naseljenost je 87,72st/km, čime je grad svrstan u ruralnu lokalnu zajednicu.

Naselja koja grad obuhvaća su sljedeća: Banje Selo, Berislavec, Biškupec Zelinski, Blaškovec, Blaževdol, Breg Mokrički, Brezovec Zelinski, Bukevje, Bukovec Zelinski, Bunjak, Curkovec, Črečan, Donja Drenova, Donja Topličica, Donja Zelina, Donje Orešje, Donje Psarjevo, Dubovec Bisaški, Filipovići, Goričanec, Gornja Drenova, Gornja Topličica, Gornje Orešje, Gornje Psarjevo, Goričica, Gornji Vinkovec, Hrastje, Hrnjanec, Kalinje, Keleminovec, Kladeščica, Komin, Krečavec, Križevčec, Laktec, Majkovec, Marinovec, Mokrica Tomaševečka, Nespeš, Novakovec Bisaški, Novo Mjesto, Obrež Zelinski, Paukovec, Polonje, Polonje Tomaševečko, Prepolno, Pretoki, Radoišće, Salnik, Selnica Psarjevačka, Sveta Helena, Sveti Ivan Zelina, Suhodol Zelinski, Šalovec, Šulinec, Šurdovec, Tomaševac, Velika Gora, Vukovje Zelinsko, Zrinščina, Zadrkovec, Žitomir.

Dan Grada ili tradicionalni naziv Svetoivanjski dani obilježava se 24.lipnja u čast Sv.Ivana Krstitelja, zaštitnika Grada, čije ime i nosi te i sama župa je posvećena Sv. Ivanu Krstitelju. U to vrijeme koje se obilježava nekoliko dana, održava se niz manifestacija koje se sastoje od niza kulturnih, gospodarskih, sakralnih, sportskih i drugih sadržaja namijenjena djeci.

Slika 1. Grad Sveti Ivan Zelina

Izvor:

<https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.crorace.com%2Fimages%2Fcache%2Fcity%2F32e71d4d874d409e661ba3b3c17729db.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2F>

www.crorace.com%2Fgradovi-domacini&tbnid=3P9C-oiUqyW8tM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMygwegUIARCGAg..i&docid=Rl1dqsGF1WkOGM&w=450&h=255&q=Zemljopisni%20polo%C5%BEaj%20sveti%20ivan%20zelina&ved=2ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMygwegUIARCGAg

Slika 2. Zagrebačka županija – Sveti Ivan Zelina

Izvor:

https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fstatic.jutarnji.hr%2Fimages%2Flive-multimedia%2Fbinary%2F2019%2F8%2F23%2F14%2Finfo_card-map.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.jutarnji.hr%2Fincoming%2Fzagrebacka%2F9194510%2F&tbnid=sfOS5E7leuIWEM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhDegQIARBN..i&docid=X-hBmxM2IRUtUM&w=543&h=420&q=Zemljopisni%20polo%C5%BEaj%20sveti%20ivan%20zelina&ved=2ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhDegQIARBN

Slika 3. Grb Grada

Izvor:

https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fdeacademic.com%2Fpictures%2Fdewiki%2F83%2FSveti_Ivan_Zelina.svg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fdeacademic.com%2Fdic.nsf%2Fdewiki%2F1350747&tbnid=LwB3G1kIh62HvM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhSegQIARBW..i&docid=pcAioIH2p_agYM&w=650&h=800&itg=1&q=Zemljopi

2.2.DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE

Na području grada i pripadajućih naselja živi oko 15 959 stanovnika , od kojih u samom gradu 2 764. Posljednji popis stanovništva rađen je 2011 godine, koji nam ukazuje na negativan rezultat priraštaja. Iako još ne postoji noviji popis stanovnika, možemo vidjeti porast mortaliteta po Crkvenim spisima.Od popisa broja stanovnika 1910. godine pa do najnovijeg popisa 2011. godine broj stanovnika na području Grada Svetog Ivana Zeline konstantno opada, izuzimajući samo dva razdoblja (1921. - 1931. godine te 1991. - 2001. godine). U oba slučaja su ova povećanja broja stanovnika povezana s migracijama stanovništva kao posljedicom rata - u prvom razdoblju I. svjetskog rata, a u drugom razdoblju Domovinskog rata. U posljednjem popisnom razdoblju evidentiran je također pad broja stanovnika (sa 16.268 na 15.959), te se u zadnjih deset godina broj stanovnika smanjio za 309 osoba. Pad broja stanovnika koji je evidentan na cijelom gradskom području prisutan je u svim naseljima uključivo naselje Sveti Ivan Zelina, u kojemu se broj stanovnika u zadnjih deset godina smanjio za 8 osoba (sa 2.772 na 2.764 osobe). Broj živorođene djece u razmatranom razdoblju prosječno iznosi 170 godišnje, pri čemu je najviše djece rođeno 2008. godine (193 živorođene djece). Stopa nataliteta (živorođeni na 1.000 stanovnika) u 2011. iznosila je 10,9. Broj umrlih osoba u razmatranom razdoblju je oko 221 godišnje. Stopa mortaliteta (umrli na 1.000 stanovnika) u 2011. iznosila je 14,3. Stopa prirodnog prirasta u 2011. godini bila je negativna (-55 osoba), što ukazuje na nepovoljna demografska kretanja, iako nešto bolja od npr. najnepovoljnije 2009. godine, kada je broj umrlih bio veći od broja rođenih za čak 64 osobe. Negativno kretanje pokazuje i vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih) koji je 2011. godine iznosio 76,0.

Starije stanovništvo zaposleno je u poljoprivredi i djelatnostima vezanim uz nju, dok je mlađe stanovništvo zaposleno u privatnim firmama poput Alke , Iverpan, Don don , ili u gradu Zagrebu koji su završili visoke škole. Manji broj visoko školovanih je zaposleno u gradskoj upravi , vrtiću, školi ili ambulanti.

2.3. NASELJAVANJA U ZELINSKOM KRAJU

Sveti Ivan Zelina i okolica su nedovoljno sistematski istražene, naročito što se tiče arheologije. Zbog toga se ne može lako odrediti karakter ovoga kraja u pojedinim arheološkim i povijesnim razdobljima. Svoje značenje današnji grad Zelina može zahvaliti cesti koja povezuje krajeve između Save i Drave (Houška, Mačković, 2007). Prastara cesta poznata je iz rimskog vremena prema itinerarima kao linija koja spaja Ptuj i Sisak. Najstariji trag obitavanja ljudi na Zelinskom području su kamene sjekire. Jedna cijela i tri fragmenta kamenih sjekira pripadaju ostavštini Dragutina Ožbolta, velikog entuzijasta u sakupljanju i istraživanju zelinskih povijesnih spomenika (Houška, Mačković, 2007). Spominje se da je sjekire pronašao na području Biškupca, a svoje oduševljenje njima pokazivao stanovnicima Šulinca. Sve sjekire imaju okrugao otvor za nasađivanje drvene drške, a izrađene su od kamena koji je dobro uglačan. Nakon ovih prvih tragova ljudskog boravka u Svetom Ivanu Zelini, na području Donjeg Orešja javlja se i prva naseobina. Arheološka istraživanja na području Donjeg Orešja vršena su 1973. i 1984. godine od strane Arheološkog muzeja u Zagrebu (Houška, Mačković, 2007). Radilo se o području za koje mještani govore da na njemu nailaze na fragmente „starih lonaca“, te se po tome može zaključiti o postojanju naselja. Na području Zelinskog kraja pronađeni su nalazi građevnog materijala, nalazi kućne upotrebe, nalazi oruđa te kosti.

Slika 4. Kamena sjekira

Izvor:

https://www.google.com/search?q=kamena+sjekira+zelina&sxsrf=ALeKk00GsO-0drdLI8uDsShP_PQwvfCB9w:1599578891631&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjssIDd79nrAhXFDewKHaHRDQwQ_AUoAXoECBwQAw&biw=1440&bih=789#imgrc=PNd8fLpSsD9LxM

2.4. ZELINGRAD

Sjeverozapadno od samoga grada , na Zelinskoj Gori smjestio se Zelingrad. Zelingrad su zapravo ruševine te se u povijesnim izvorima spominje pod raznim imenima: Zelyn, Zelina, Zelnawar, ponekad kao castrum, a ponekad kao castellum. Sagrađen je nakon provale Tatara. 1241. godine u kršćanskoj Europi zavladała je velika opasnost od mongolskih vojski koje su nadirale s istoka. Brojni stanovnici zelinskog kraja pohitali su u obranu domovine te se priključili vojsci kralja Bele IV. (Houška, Mačković, 2007).

Prvi put se spominje u ispravi iz 1925. godine kada se u njemu nalazio kaštelan s kraljevskom posadom. Kralj Karlo daruje Zelingrad magistru Nikoli Ludbreškom 1326. godine, te ovaj gospodari gradom do svoje smrti (oko 1360. godine). Fabijan Bičkele, pristaša kralja Sigismunda spominje se kao vlasnik grada u ispravi iz 1397. godine. Obitelj Bičkele gospodari gradom sve do 1490. godine, kada je ubijen Ladislav, posljednji od te obitelji. Nakon toga grad prelazi u vlasništvo palatina Stjepana Zapolje, te njegova sina Ivana koji je 1526. godine proglašen ugarskim, a zatim i kraljem hrvatske i Slavonije. Za vrijeme kralja Ivana Zapolje Zelingrad se preuređuje, dodatno se ojačava kulama. 1535. godine Zelingrad kupuje viceban Pavao Kerečenji za 3500 zlatnih forinti. Pavla Kerečenjija nasljeđuju sinovi Mihajlo, Ladislav, Andrija, Ljudevit, Ivan i Matija. Kerečenji su u to vrijeme bili ugledna i bogata plemićka obitelj koju kralj Ferdinand I uvrštava u visoko plemstvo .U vrijeme dok su u Zelingradu živjeli Kerečenji, grad je bio raskošno uređen. Imao je renesansne prozore, novu cisternu za vodu, te više dvorišta za potrebe posade, posluge, smještaj konja i stoke. Vlasnik Zelingrada Ladislav Kerečenji sudjeluje s kapetanom Ivanom Lenkovićem 19. kolovoza 1557. godine u velikoj pobjedi nad turskom vojskom kod Svete Helene. Krajem 16. stoljeća Kerečenji postupno napuštaju Zelingrad i sele u kuriju Tršci kod Sv. Ivana Zeline. 1640., 1642. i 1644. godine Zelingrad se spominje kao sasvim razvaljen grad.

Slika 5. Zelingrad

Izvor:

https://www.google.com/search?q=zelingrad&sxsr=ALeKk01OeOEewAtNiv1_jF2JqWyfnel5w:1599579020345&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiy07Ca8NnrAhXQ2qQKHRITCOIQ_AUoAXoECA4QAw&biw=1440&bih=789#imgcr=GRrZEQujx1oN8M

2.5. KAKO JE IZGORIO SVETI IVAN ZELINA

Razgovarajući s djedom o povijesti Zelini , još kao malena djevojčica, sjećam se da je pričao kako je nekada grad izgorio. Potaknuta tim sjećanjima, istražila sam literaturu te pronašla zanimljive detalje o požaru koji se podudara s pričom djeda.

U Sv. I. Zelini su 3.svibnja 1842.godine došli iz pravca Varaždina vojnici te su ovdje namjeravali prenoćiti. Strahovit požar koji je nastao tom prilikom, opisao je učitelj Stjepan Canki u svojim „Uspomenama“ (Houška, Mačković, 2007).

Djed mi pričao onako kako je on kao dijete slušao priču o požaru u svom rodnom gradu. Zanimljivo je kako stariji ljudi priče o svom kraju prepričavaju s koljena na koljena.

Priča je tekla svojim tokom, ovako:

U Sv. Ivanu Zelini , na putu iz Varaždina prema Zagrebu, došli su vojnici. Bio je to svibanj, mjesec rada u polju i vinogradu. Sve obitelji su se bavili vinogradarstvom, kako muškarci tako i žene. Vojnici su im se pridružili za vrijeme popodnevnog odmora te su bili usluženi od strane domaćica. Kako se pilo vino tako su se vojnici počeli zabavljati sa ženama. Njihovim muževima

to nije odgovaralo te je došlo do svađe i tučnjave. Vojnici su bili povrijeđeni batinama, te zbog svog ponosa kada su odlazili iz grada bacali su vatrene rakete koje su padale na krovove kuća. Tako je nastao požar u Svetom Ivanu Zelini te izgorio.

Priča koju mi je ispričao djed identična je priči koju je zapisao učitelj Stjepan Canki.

2.6. ŽUPA SVETI IVAN KRSTITELJ

Župa Sveti Ivan Krstitelj prvi put se spominje u ispravi kralja Emerika iz 1200.godine. U to vrijeme nalazila se na posjedu koji je još ranije kupio zagrebački biskup Prodan i poklonio ga zagrebačkim kanonicima.

Iz podataka zapisanih u kanonskim vizitacijama vidi se da su u Zelini osim crkve Sv. Ivana Krstitelja postojale u 18.stoljeću i druge crkve (Houška, Mačković, 2007).

Na groblju se nalazila kapela Uznesenja Marijina, uz župnu crkvu se nalazila kapela Sv. Josipa u koju su se sahranjivali župnici. Crkve su bile pune raznolikih umjetnina i predmeta kulturno-historijske vrijednosti. Unutar crkve nalazi se propovjedaonica koja je nastala 1726.godine. Najstariji kip koji se još dan danas nalazi u crkvi je kameni kip Žalosne Marije s mrtvim Isusom. U povijesti ovaj kip se nalazio na zelinskom trgu, ali je kasnije prenesen u župnu crkvu gdje se i dan danas nalazi. Od baroknog slikarstva nije ostalo ništa sačuvano osim uljene slike nepoznatog slikara iz 18.stoljeća s prikazom sveta Tri kralja. U središtu crkve, kod glavnog oltara nalazi se prizor Isusovog krštenja, tj. kako ga Ivan Krstitelj krsti, dok je na lijevoj strani kip sv.Petra, a s desne kip sv. Pavla.

Život župe bio bi nezamisliv da u svojoj arhivi nema sačuvane knjige. Prije svega misli se na liturgijske knjige, katehetske i propovjedničke, radi što boljeg navješćivanja Radosne vijesti(morala ih je i mora ih imati svaka župna crkva i svaki svećenik),(Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 2000. godine, 2003). Oko 200 knjiga je sačuvano i čuva se još dan danas u župskoj knjižnici.

U župi Sveti Ivan Krstitelj krštena je sva moja obitelj s očeve strane tako i moj brat i ja. Danas župa broji nešto manje od 8000 duša. U župi djeluje zajednica mladih, zajednica Caritasa, Marijina Legija, zajednica Šenštatskog pokreta, Biblijska grupa, tri zbora i zajednica ministranata. U svom sastavu sadrži kapele u Gornjem Psarjevu posvećena Sv. Juraju, u Novom Mjestu posvećena Sv. Petru i Pavlu, u Kalinju posvećena Sv. Duhu te mnoge manje seoske kapelice.

Sadašnji svećenik i dekan Zelinskog dekanata, Vlado Bogdan nastoji obavljati proštenja kod svih kapelica u župi, kao i veliko proštenje u čast i slavu zaštitnika grada 24.lipnja.

Slika 6. Crkva Svetog Ivana Krstitelja

Izvor: <http://www.visitzagrebcounty.hr/wordpress/wp-content/uploads/2013/09/crkva-sv-ivan-krstitelj-300x225.jpg>

2.7. PLEMSTVO NA ZELINSKOM PODRUČJU

Plemstvo je tradicionalni nasljedni status koji danas postoji u mnogim zemljama, pretežno onim koje su prije bile kraljevstva.

U feudalnom sistemu plemići su prvenstveno bili oni koji su imali posjede (obično zemlju) na raspolaganju u zamjenu za pomoć i službu (obično vojnu) kralju i nekom višem plemiću. Vrlo brzo je ovo postala nasljedna titula koja je svojim nosiocima najčešće omogućavala brojne povlastice. Danas u mnogim zemljama status "plemića" je titula za koju nema nikakvih pravnih povlastica, osim u Ujedinjenom Kraljevstvu gdje neke titule još uvijek imaju povlašteni status.

Plemstvo je historijski, socijalni i pravni status koji ne treba miješati sa socio-ekonomskim statusom baziranim na primanjima i imovini. Biti bogat i utjecajan ne znači automatski biti plemić, niti su svi plemići bogati i utjecajni .

Zemlje bez feudalne tradicije, poput SAD-a nemaju ovu vrstu plemstva. Osim toga mnoge su republike ukinule ove titule u potpunosti, poput Italije. Iako SAD, kao i skoro sva društva, imaju privilegiju , 'višu klasu' s ogromnim bogatstvom i moći, te im ovo ne omogućava poseban pravni status ili drugačiji način oslovljavanja. Američki ustav izričito zabranjuje vladi da daje ovakve titule, ili vladinim činovnicima da prihvaćaju ovakve titule od drugih zemalja bez suglasnosti kongresa.

U povijesti grada Zelini postojale se plemićke obitelji, koje se i danas često spominju. Prezimena tih obitelji postoje još dan danas i mlađi naraštaji vole izraziti svoju čast pa sebe nazivaju „plemićima i plemkinjama“ , jer potiču iz plemićke obitelji. Nažalost, u literaturi se nalazi vrlo malo podataka o plemićkim obiteljima te se više prepričava s naraštaja na naraštaj. Muzej u Svetom Ivanu Zelini posjeduje velik broj srednjovjekovnih isprava koje reguliraju različite pravne poslove ili odnose (Houška, Mačković, 2007). Isprave su nastale u 14.stoljeću te se odnose na raspolaganje zemljišnim posjedima, nasljeđivanje, presude sudaca, banova, kraljeva itd. Isprave koje posjeduje Muzej su povelje o dodjeli plemstva pojedinim obiteljima iz zelinskog kraja. To su povelje koje su kraljevi iz roda Habsburgovaca izdali zelinskim obiteljima, a to su: Forko, Galić, Poldrugač, Lazarin, Maljak, Kihavec, Perko, Antolković,

Horvatić, Šaulović i Zerec. Kroz priče starijih ljudi spominju se imena i drugih obitelji koje su stekle status plemstva, ali se one čuvaju u obiteljskim arhivima ili im se tijekom vremena zameo svaki trag.

Niže navedeni spis (slika) govori o jednom postupku za dokazivanje plemstva žitelja zelinskog kraja (Houška, Mačković 2007).

IZVADAK

Slika 7. Originalna potvrda plemstva na zelinskom području Obitelj Pažić

Izvor: <http://plemstvo.hr/content/loze/pazicPotvrda.jpg>

Et ordinata per Inclitum Regnum, pro Investitione
de Nobilitate Nobilium personarum unius Castellani, sequentis
no. opere.

SP. S. Extractus

Acta Dni Altesimo Springencensis Landgravi sine Imperio
pro vero Secundo Marci, Ray Regibus in Anno Regnicolarum ca-
nis infra illorum & illorum eisdem Landgravia et Castellano
cessum habet per nos Augustum Augustum quibus Castellani
Admarium Novum plures unius dicitur et licet inchoat Regis
Comitatum Regibus etiam dicitur in unius dicitur deinde illi
colas Felicitas 1° in unius dicitur Castellani pro Anno de un-
gentia tunc Regibus unius in unius dicitur et in unius
Regni Congregatione dicitur tunc dicitur in unius dicitur
Januarius habet, condit, facta ex illorum Nobilium unius dicitur
his dicitur Sancti Romani et Marcho, unius dicitur et
vnder Nobilium unius dicitur.

In unius dicitur Nobilium unius dicitur, Sancti Romani
Publika et Marcho in unius dicitur unius dicitur unius dicitur
possessionibus dicitur dicitur dicitur dicitur
Tactarchina, dicitur, dicitur et dicitur possessionibus
die dicitur et dicitur dicitur dicitur dicitur

Acta dicitur Latashich, alit, dicitur. Nomine dicitur dicitur dicitur
unius dicitur dicitur dicitur in unius dicitur unius dicitur
dicitur, ut unius dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
unius dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

In unius dicitur dicitur unius dicitur dicitur dicitur dicitur
unius dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

In unius dicitur unius dicitur dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

Vertical marginal note on the right side of the page, partially illegible.

2.8. LEGENDA O LIJEPOJ JUDITI I MLADOM BANU

(Houška, Mačković, 2007)

Kao dijete slušala sam priču o mladom banu i djevojci Juditi koji su se jako voljeli. Zbog nesretne sudbine bili su rastavljeni njegovom smrću. Priznajem, nije me mnogo zanimala ta priča, jer je bila vrlo kratka i površna. Istraživajući priču kroz literaturu gdje se također spominje u vrlo kratkom izdanju, prisjetila sam se djetinjstva slušajući djeda o ljubavnoj legendi.

Priča , tj. legenda teče ovim tokom:

Ladislav Kerečenji, vlasnik Zelingrada bio je jedan od najbogatijih ljudi u hrvatskom kraljestvu. Svojoj kćerki Juditi kupio je dvorac Mikulov u Moravskoj. Lijepa Judita više je boravila u svom novom dvorcu nego u Zelingradu gdje je postojala stalna opasnost od turskih napada. Ruku lijepo Judite zatražio je mladi hrvatski ban Franjo Frankopan Slunjski koji je već stekao veliku slavu svojim pobjedama nad Turcima. I sam car i kralj Maksimilijan dao je svoju privolu na brak lijepo Judite i mladog bana. Ban Frankopan uputio se u kasnu jesen 1572. godine sa sjajnom svadbenom svitom iz Zagreba u daleki Mikulov gdje je Judita živjela. U Varaždinu je banu 1. prosinca iznenada pozlilo, upalio mu se čir iza uha. Neki putujući talijanski nadržiliječnik izrezao je banu čir te ranu zalijao škorpionovim uljem. Već sljedećeg dana banu je glava natekla te je umro od trovanja. Mrtvog bana Franju Frankopana, posljednjeg od slavnog roda Slunjski, odvela je žalobna svatovska družina iz Varaždina natrag u Zagreb gdje je svečano pokopan. Cijelo hrvatsko kraljestvo rastužilo se zbog smrti mladog bana kojeg su zvali „ mačem i štitom ostataka Ilirije“. Lijepa Judita Kerečenji ostala je u svom dvorcu Mikulovu tugujući za nesuđenim životnim drugom. Odbila je sve prosee koji su došli isprositi njezinu ruku te je svoju mladost poklonila samostanskom redu klarisa u Beču.

2.9. SELO KOMIN

Selo Komin jedno je od čvorova Autoceste A4. Nalazi se na glavnoj cesti koja povezuje Zagreb i Varaždin. Za ovo mjesto vežu me obiteljske veze, jer je moja baka Zora Kranjec, rođena Knez u Kominu. Prezimena koja se vežu za ovo selo su Knez i Kober. Stariji stanovnici toga sela, kao i moja baka i njena sada pokojna braća pričali su da potječu iz Dalmacije, gdje i danas postoji mjesto Komin i prezime Knez. U literaturi se spominje Komin kao rimsko naselje Pyrri. O mjestu Pyrri nije inače ništa više poznato. Neka tumačenja imena Pyrri polaze obično od latinske riječi pirus , u značenju: kruška (Houška, Mačković).

Komin je bogat svojom baroknom crkvom „ Sveta Tri kralja“. Prvi spomen crkve potječe iz 1669. godine kada je zapisano da je crkvu posvetio zagrebački biskup Martin Borković. Prvobitni oblik crkve koju je tada Borković posvetio nažalost nije sačuvan do danas. To je bila jednobrodna građevina prekrivena drvenim oslikanim tabulatorom sa svođenim oslikanim svetištem, poda popločenog kamenim pločama. U svetištu se nalazio glavni oltar sveta Tri kralja koji postoji još i danas. Uz sjeverni bočni zid nalazio se oltar posvećen Blaženoj Djevici Mariji, dok je u južnom dijelu bio oltar sv. Stjepana kralja. Pola stoljeća nakon izgradnje dolazi do velike obnove kojom je crkva proširena i povišena te je u njoj podignuto široko, prostrano svetište. Kominski oltar jedan je od najljepših drvenih baroknih oltara u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Osim glavnog oltara nalazi se oltar svete Elizabete Ugarske, Blažene Djevice Marije, sv. Stjepana i oltar sv. Roka. Propovjedaonica je postavljena 1748 godine, zamijenivši staru. U

trima kartušama na ogradi propovjedaonice izrađena su dva prizora iz Kristova života te simboličan prikaz Krista dobrog pastira. Ikonografiju kominskih zidnih slika sadržavaju tri tematske cjeline raspoređene po svodovima i zidovima svetišta, crkvene lađe i kapele Sv. Elizabete Ugarske. Slike su povezane sa simbolikom uz Kristovo rođenje i darove Duha Svetoga, dok su u kapeli Sv. Elizabete vezane uz život same svete. Prizori na zidu trijumfalnog luka posvećeni su patronima crkve, trojici svetih kraljeva i onima koji mole za njihovu pomoć. Na svodu svetišta prikazana je personifikacija „Sedam darova Duha Svetoga“. Sagledan u cjelini, ikonografski program zidnih slika počiva na starozavjetnoj temi Jesejeva stabla, kojim prorok Izajia najavljuje rođenje Kristovo i darove Duha Svetoga koji će na njemu počivati (Houška, Mačković, 2007).

Danas, kao i prije 70-ak godina dok je moja baka bila malena djevojčica, održava se „Kominško prošćenje“ zadnji vikend u kolovozu te naravno i veliko misno slavlje na sam blagdan Sveta Tri Kralja 6.siječnja.

Crkva pripada župi „ Sveta Marija Magdalena“ Bisag te zelinskom dekanatu i Bjelovarskoj biskupiji. Sadašnji svećenik Maksimilijan Herceg redovito svaku nedjelju kako na Bisagu tako i u Kominu održava misna slavlja kao i preko ljeta u svim selima kod kapelica.

Osim svoje barokne ljepote ova crkva je zaslužna za zasjedanje Hrvatskog sabora u 17.stoljeću. Zbog Turaka i ratnih uvjeta, sastao se Hrvatski sabor na livadama ispod crkve Sv. Tri kralja kraj Lonje 28. rujna 1682.godine (Houška, Mačković, 2007). Na zasjedanju sabora, imenovan je kapetan hrvatske vojske Stjepan Patačić. Sabor je mnogo puta zasjedao u taborima, ali nikada kao tada u Kominu , jer su to bili dramatični i teški uvjeti zbog prodora turske vojske.

Slika 8. Crkva Sveta Tri kralja

Izvor: https://www.google.com/search?q=sveta+tri+kralja+komin&sxsrf=ALeKk01Y5U-nWZIAXQCrNpyM2fDRxI Dtg:1599579189359&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiNovzq8NnrAhWKMewKHZwvC2gQ AUoAXoECBsQAw&biw=1440&bih=789#imgrc=BJ_46_5-LpYtnM

2.10. SELO NOVO MJESTO

Novo Mjesto smješteno je uz samu rijeku Lonju , u Zelinskoj nizini. Poznato je po svojoj kapeli Svetog Petra. Misno slavlje održava se svake godine na blagdan Sv.Petra i Pavla, 29.lipnja. Stariji ljudi toga sela s radošću se prisjećaju djetinjstva kada se na taj dan slavio blagdan te kako oni kažu održavalo se „veliko prošćenje“. Molili su dragog Boga i Sv.Petra za pomoć u svim životnim nedaćama. Nije točno utvrđeno kada je sagrađena kapela Sv.Petra u Novom Mjestu (Houška, Mačković, 2007). Neki istraživači poput Lelje Dobronić smatra da je sagrađena prije 13.stoljeća zbog stilskih oznaka. Anđela Horvat smatra da kapela potječe iz vremena rane gotike. Važna okolnost i mjesto gdje se nalazi kapela nalazimo u najstarijoj ispravi o Zelini, ispravi kralja Bele III.iz 1185.godine kojom on zagrebačkim kanonicima potvrđuje posjede Zelinu, Glogovnicu i Novi (Houška, Mačković, 2007). Unutar kapele mogu se prepoznati elementi romaničkog graditeljstva. Ima obilježja gotičke arhitekture te se oni pripisuju vremenu kada su provalili Tatari. Prvi bogati oslik kapele potječe iz 14.stoljeća te je posvećen Svetom Ladislavu , zaštitniku srednjovjekovne Slavonije. Dobro je sačuvan prikaz Bogorodice zaštitnice kojoj se utječu u zaštitu brojni vjernici. Pod stropom južnog zida lađe djelomično je sačuvan prikaz dviju svetica, sv.Barbara i sv.Katarina. Svetice raspoznavamo po njihovim atributima koje drže u rukama: kuli i kotaču. Na pregledu trijumfalnog luka postoji oslik koji prikazuje Jeseovo stablo, nastalo krajem 15.stoljeća. Uz Jesea prikazano je ukupno jedanaest njegovih potomaka, koji simboliziraju dvanaest izraelskih plemena, s kojima je Jese prešao preko rijeke Jordan , noseći kovčeg Zavjeta. Ovaj oslik simbolizira Stari zavjet. Razgovarajući sa župnikom , iznio mi je informaciju da je u 15.stoljeću ova kapela bila župna crkva te imala svog župnika. Na svim zidovima svetišta nalaze se stojeći likovi apostola koji su naslikani u arkadama vitkih stupića i razvedenih lukova. Možemo i danas prepoznati i vidjeti apostole sv. Petra, sv. Pavla, sv. Filipa i sv. Jakova. Ljepota i raskoš ovih zidnih slika odraz je bogatstva zajednice u kojoj je ta umjetnost nastala. Obnova kapele započela je još u 17.stoljeću nakon turskih prodora te traje još i danas.

Slika 9. Kapela Svetog Petra i Pavla, Novo Mjesto

Izvor:

https://www.google.com/search?q=novo+mjesto+kapela+svetog+petra+i+pavla&sxsrf=ALeKk03LCyAjbw4qnCpoSMcBlgkYprKeAA:1599579246357&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi2mZOG8dnrAhWRzaQKHe7FANgQ_AUoAXoECA4QAw&biw=1440&bih=789#imgsrc=tLXvUpEkhxRM1M

2.11. SELO SVETA HELENA

Sveta Helena, naselje tik uz autocestu A4, poznata još i po viteškim turnirima koji su se održavali svake godine krajem svibnja, početkom lipnja. Nažalost, unatrag par godina turniri su se preselili na mjesto gdje su nekada bili zelinski bazeni. Jedna od pobjeda hrvatske vojske nad turskim osvajačima upravo se dogodila u dolini Lonje kod Svete Helene. Najstarija pobjeda hrvatske vojske nad turskim osvajačima bila je 19.kolovoza 1557.godine (Houška, Mačković ,2007.). Turci su provalili uz rijeku te tako stigli do Svete Helene. Na čelu hrvatske vojske u ovoj borbi bio je Ivan Lenković uz kojeg su stali Ladislav Kerečenji i Ivan Alapić. Zapisano je da su hrvatski konjanici tjeroali Turke sve do Save ,te tko nije stradao od hrvatskog mača, utopio se u Savi. Ova pobjeda odjeknula je širom kršćanske Europe te su se zabilježile brojne kronike.

Osim ove vrlo pohvalne pobjede, Sveta Helena se može i dići se ljepotom dvorca koji postoji još i danas , samo je nažalost stradao u potresu 1880 godine (Houška, Mačković,2007). Spominje se da su u dvorcu živjele velikaške obitelji Adamović Čepinski te viteški red ivanovaca i Koloman pl. Mikšić. Nažalost, danas vrlo malo postoje mladi iz toga sela da znaju povijest toga dvorca kako bi mogli pričati što su ih stariji naučili.

Slika 10. Kapela Sv. Helene

Izvor:

https://www.google.com/search?q=sveta+helena+zelina&sxsrf=ALeKk03OIRmM30nKZPXs w5hy7GCh87_XUg:1599579360889&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiP4eG88dnrAhWGyaQKHcoyBpgQ_AUoAnoECB4QBA&biw=1440&bih=789#imgrc=RdVduME Qp1Z_KM

2.12. DRUŠTVENI ŽIVOT U ZELINI

Tokom 19.stoljeća Sv.Ivan Zelina razvija se kao jako obrtničko i upravno središte (Houška, Mačković, 2007). Zelinski obrtnici djeluju u okviru svojeg Velikog plemenitog ceha Svetoivanjskog. Zelina je bila gospodarsko središte koje je imalo brojne državne i sudske činovnike, liječnike, ljekarnike, učitelje, obrtnike, veleposjednike te je tako bila primjer društvenom životu austro-ugarskom gradiću. Važnu ulogu u društvenom životu imalo je osnivanje Dobrovoljnog vatrogasnog društva 1857. godine.

1887. godine osnovala se čitaonica za koju je zaslužan Ljudevit Rac, ravnatelj pučke škole.

1901. godine osnovao se Pjevački klub te prvi nastup izveden na Silvesterovo iste godine.

1902. godine osnovan je teniski klub koji postoji još dan danas.

Osim ovih društvenih aktivnosti Zelina se može pohvaliti i dioničkom štedionom 1896. godine koja je nastala razvojem lokalne privrede (Pažić, 1996). Prvi ured nalazio se u župnom dvoru, kasnije kuća obitelji Antolković- Peršun. Prvi predsjednik štedionice bio je Ivan Obad, a ravnatelji: Ljubomir Pucek, Rajko Bivec, Stjepan pl. Pažić, Julije Rosenberg, Janko Tkalčić i Ljudevit Rac.

Slika 11. Glavni trg krajem 19. stoljeća i društveni život zelinčana

Izvor:

https://www.google.com/search?q=hpd+zelina&sxsrf=ALeKk00vnn2ugC81z0yGwOhwInepy7ACJg:1599579529020&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj2yfeM8tnrAhVBqaQKHWWIAbkQ_AUoAnoECAoQBA&biw=1440&bih=789#imgrc=6LdA8jg-Klu7IM

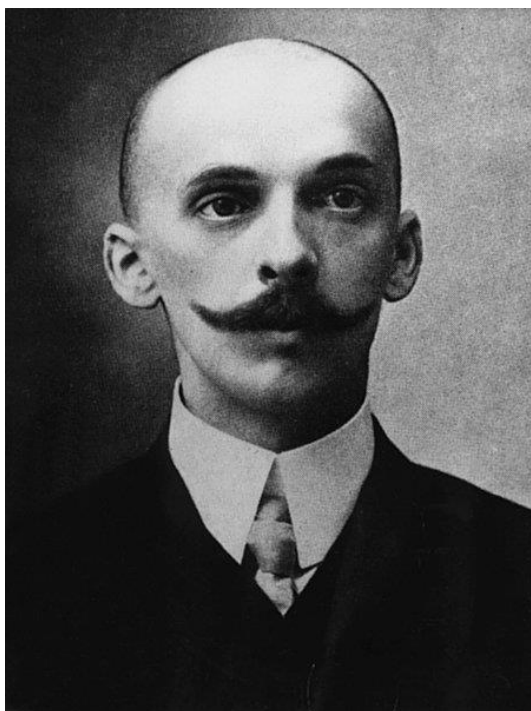
2.13. ZELINSKI PJESNICI

Od svih zelinskih povijesnih pjesnika najpoznatiji je i meni jako drag Dragutin Domjanić. Po njemu se zove i škola u Svetom Ivanu Zelini. Stariji ljudi pričaju da je nekada bilo mnogo njih koji su voljeli pisati pjesme, ali jedini koji je uspio je bio upravo Dragutin Domjanić kojega još nazivaju pjesnikom kajkavskog srca. Potiče iz plemićke obitelji. Rođen je 12. rujna 1875 godine na obiteljskom posjedu svoje majke Zore (Houška, Mačković, 2007). Škole je pohađao u Zagrebu te je studirao pravne nauke. 1899. godine je doktorirao te se posvetio zvanju suca u Zagrebu. Književnošću se počeo baviti još kao srednjoškolac. Prve pjesme pisao je na hrvatskom književnom jeziku, te ih 1909. godine objavljuje u zbirci pod nazivom „Pjesme“ u nakladi Društva hrvatskih književnika. Kasnije je počeo pisati pjesme na svom kajkavskom narječju te su mu najpoznatije pjesme „Fala“ i „Kaj“ koje su izdane u zbirci pjesama „V suncu i senici. Zahvaljujući svom ugledu i znanju obnašao je više značajnih funkcija poput predsjednika Društva hrvatskih književnika, Matice hrvatske, Međunarodnog PEN kluba zagrebačke sekcije te je također bio član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Čuven je njegov govor što ga je izrekao kao predsjednik Matice hrvatske 1925. godine na glavnoj skupštini (Houška, Mačković, 2007). U tom govoru oslikava se njegovo domoljublje, ljutnja zbog tuđinskog posezanja za hrvatskom zemljom i kulturom.

U hrvatskoj književnosti puno je toga rečeno i napisano o Dragutinu Domjaniću, ali mnogo je toga što je i prešućeno. Umro je 1933. godine.

Slika 12. Dragutin Domjanić

Izvor:

https://www.google.com/search?q=dragutin+domjani%C4%87&sxsrf=ALeKk00JM8hfeqh7_rj7AU4TQC9HpMIHRQ:1599579763176&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwins8v88tnrAhVFKewKHfuEBM0Q_AUoAXoECBwQAw&biw=1440&bih=756#imgrc=pZEJez76Ad6SzM

2.14. TURIZAM U SV.I. ZELINI KROZ POVIJEST

Turizam u Zelini spominje se još koncem 19.stoljeća. Želja za boravkom izvan svoga mjesta sa svrhom odmora ili oporavka svakako su temelj početka turizma. Prije pojave kupališnih bazena koji nažalost danas nema tj. nisu u upotrebi već 20-ak godina , ljudi su odlazili na kupanje u rijeku Lonju. U ono vrijeme rijeka je bila čista , a ne kao danas zagađena. Spominju se izvori tople termalne vode koje postoje i danas u mjestu Topličica i Krečavec. Prvo kupalište izgrađeno je s desne strane podno grada prema usponu Brodanec (Pažić,2006). Na tom mjestu isticala se ljepota krajobraza i mogućnosti odmora i šetnje. Između dva rata bio je najpoznatiji bazen za kupanje upravo u Zelini veličine 12:6m., sa stalnim dotokom tople vode iz izvora Okno. Za kupanje na bazenima plaćala se ulaznica. Kasnije je sagrađena gostionica „ Pri Zazi“ te se 1957. kod šumice Cerina izgradio kupališni centar s velikim bazenom. To je stvorilo uvjete za razvoj kupališnog turizma , koji je 90-ih godina počeo doživljavati uspone i padove, te nakon toga značajan pad koji se i danas osjeti. Nažalost, po pitanju bazena, kupališnog turizma danas ne postoji ništa , samo spomen i sjećanje na prošle dane.

Slika 13. Zelinski bazeni

Izvor:

https://www.google.com/search?q=zelinski+bazeni&sxsrf=ALeKk02VbLwzjWAqvxYJ5hHqAc6wegxibQ:1599579864378&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi3n-ys89nrAhVHzKQKHdP1Ai0Q_AUoAXoECBYQAw&biw=1440&bih=756#imgrc=ghCnUTKx1HLCgM

3. ZELINSKI GOVOR

Grad Sveti Ivan Zelina i njegova okolica nalaze se na području mnogih jezičnih dodira (Bistrički, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2010). Kajkavci imaju sposobnost dvojezičnih govornika jer kvalitetno razumiju i rabe izraze posuđene iz stranih jezika, kao što su germanizmi i anglizmi. Zbog svoje povijesti u zelinskom kajkavskom govoru može se čuti mnogo germanizacije, a anglicizmi tj. posuđenice iz engleskoga jezika pojavljuju se zbog europskih jezika. Današnja djeca zbog načina života koji traži poznavanje engleskog jezika, sve više posuđuju riječi te tako postaju moderni zelinski govori i narječja.

3.1. GERMANIZMI U ZELINSKOM GOVORNOM PODRUČJU

Germanizmi ili posuđenice njemačkog jezika pojavile su se u hrvatskom jeziku u razdoblju koje se razlikuje od suvremenog stanja jezika, i to po svojim političkim, gospodarskim i sociološkim karakteristikama. U zelinski kraj germanizacija je došla iz austrijskog njemačkog dijalekta.

Prve posuđene riječi su usvojene u 6.stoljeću, dok su kasnije usvojene u 18.stoljeću. Povijest bilježi prve dodire između Germana i Slavena već u prvim stoljećima nove ere o čemu svjedoče i riječi preuzete iz pragermanskoga i gotškoga te iz zapadnogermanskih dijalekata koje su zajedničke svim slavenskim jezicima (Bistrički, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,2010). U izgradnji hrvatskih gradova imali su pravo njemački obrtnici sa statusom kraljevih gostiju tzv.hospites. Zbog sastava Hrvatske s Austrijom njemački jezik je bio prvi službeni jezik. Još jedan razlog germanizacije u zelinskom govoru. Uz politički i gospodarski okvir Austro- Ugarske Monarhije govornicima hrvatskoga jezika nametao se njemački kao obvezatni strani jezik, a mnogi su govornici postali bilingvalni zbog stalne potrebe za službenim njemačkim (Bistrički, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,2010). Zelinski kajkavci imaju sposobnost dvojezičnih govornika jer kvalitetno razumiju i rabe njemačke izraze i riječi. Zbog današnjeg engleskog jezika kao prvog stranog jezika , koji se traži, mladi Zelinčani gube riječi posuđene iz njemačkog jezika te tako sve slabije i govore kajkavskim govorom.

3.2. ANGLIZMI U ZELINSKOM GOVORNOM PODRUČJU

Anglizmi ili posuđenice iz engleskog jezika pojavljuju se u hrvatskom jeziku najprije posredno preko europskih jezika (Bistrički, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,2010). Otkrićem Engleske u 17. i 18. stoljeću kontakti jezika rasta i jačaju, te ostavljaju veliki trag u vokabularu. Veliki broj stanovništva bio je dvojezičan, kako pod utjecajem njemačkog jezika tako i engleskog jezika. Današnja mladež njemački jezik zamijenila je za engleski te tako u zelinskom govoru postoji mnogo anglizma. Rezultat takve posudbe je potreba da se izraze novi pojmovi vezani uz materijalni i kulturni razvoj. U hrvatskom se mogu naći anglizmi iz najrazličitijih područja ljudskih aktivnosti što ujedno pokazuje da je hrvatski otvoren prema anglizmima (Bistrički, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,2010). Utjecaj anglizma na zelinski kajkavski govor utječe u istoj mjeri kao i sam standardni hrvatski jezik. Govornici kajkavskog jezika učeći standardni hrvatski jezik usvajaju i brojne anglizme. Mladi naraštaji su sve više pod utjecajem medija i obveznog učenja engleskog jezika, te je to jedan od razloga zašto sve više mladih ne govori kajkavskim govorom. Anglizmi za razliku od germanizama govori se u društvu , dok se germanizmi govore još uvijek u samoj obitelji te se može reći da će se na neki način kajkavski govor očuvati.

4. RJEČNIK MOG RODNOG GRADA- SVETI IVAN ZELINA

Rječnik koji sam sastavila sastoji se oko 300-tinjak riječi te svaka riječ ima oznaku koja označava muški(m), ženski(f) ili srednji (n) rod, zamjenicu (pron). Glagole: aorist(ao), imperfekt (impf), prezent (prez), futur I. i II. (fut.1. ili 2.). Pridjev (adj), prilog (adv) i prijedlog (prep). Za svaku riječ u izvornom obliku navela sam rečenicu koja opisuje danu riječ koja se koristi ili se koristila u zelinskom kajkavskom govoru. Iz danih riječi može se vidjeti koliko moj govor sadrži germanizacije o kojoj sam govorila u prethodnoj cjelini.

A

Ancug– odijelo

Dej si obleči ancuga.

Abramati gl.-ukrasti

Odi abramaj jaboke pri sosedu.

Afinger m (der Aufhänger) – vješalica

Dani kiklu na afingera.

Ajngel m.- anđeo

Ti si moj ajngel.

Ajmprem m- zapreška

Dej speči ajmprema.

Ajzati gl.- ukrašavati

Idem hišu ajzati.

Ak.vez.- ako

Ak bom došla.

Ambrela m – kišobran

Si si zela ambrelu?

B

Baba f- žena , supruga

Kak si ti dobra baba.

Babica f- baka

Najbolša moja babica

Babinjak m – žensko društvo

Ovo je lajavi babinjak.

Boca f- batak

Ijem pohane boce.

Bajta f- koliba

Kak siromak žvi v bajti.

Balav adv.- slinav

Još si balav.

Balta f-sjekira

Dej z baltu nakalaj drv.

Banjica f – posuda za mast

Zemi masti z banjice.

Bažul m –grah

Denes iješ bažul.

Bečati impf.- glasno plakati

Kaj se tak bečiš?

Bedak m- budala

Ti si jen bedak.

Bedenj m- drvena posuda

Moram oprati bedenj za grozdje.

Beknuti impf.- progovoriti

Buš beknula?

Berbučkati adv.- praviti mjehuriće u vodi

Si berbučkala v vode?

Betežen impf.- bolestan

Joj , kak sem betežen.

Biflanje impf.- učenje napamet

Dej nabiflaj to kaj trebaš.

Bleki f- ospice

Mala mi je dobila bleke.

C

Canfuta f- bludnica

Ti si prava canfuta.

Cajger m- kazaljka

Cajger je na pol dana.

Cajhati impf.- crtati

Dej najcahaj jenu sliku.

Cajnki f – pelene od krpe

Dej operi ove cajnke.

Cajt m- vrijeme

Cajt je došel za dimo iti.

Cartati impf.-maziti

Dej me male pocartaj.

Cekati impf- sisati

Kaj cekaš prst?

Cedula f- listić papira

Dej si napiši na cedulu.

Cendrati impf.- plakati

Kaj se furt cendraš?

Ciclajbek m – grudnjak

Oblekla sem si ciclajbek.

Ciejnak m – posuda za napoj

Na, hiti ove v ciejnak.

Cierkva f- crkva

Idemo v cierkvu.

Ciknuti impf.- postati kiseo

Vine mi se cikle.

Cmariti impf.- pripreći jelo

Ne cmari to mese.

Cof m- vunena kuglica

Imeš dober cof .

Cule f – zavežljaj

Deni stvari v cule.

Č

Čafka f-vrana

Na grani je čafka.

Čapiti impf.- zgrabiti

Dej čopi kokoš.

Čariti impf.-tresti

Dej ščari ruške.

Če adv.-ako

Če se bum oženila do jeseni.

Čela f- pčela

Pičila me čela.

Čemer m –otrov

Baš si čemeren

Čepiti impf.-čučnuti

Dej si čepni.

Čer f- kčí

Imam jenu čer.

Česati impf.-grebati

Dej me počesi.

Čez adv. –kroz

Odi čez šumu.

Čikubernica f- pepeljara

Stepi v čikubernicu .

Čkometi impf.-šutjeti

Dej čkomi.

Čoubice f- usnice

Čoubice su mi črlene.

Črf m- crv

Črf je v kruške.

D

Daleke adv. – daleko

Moja hiša je dalke.

Danfati impf.-jako ložiti

Dej nadmfaj peč.

De adv. –gdje

De je mala?

Deča f- momak

Ti si pravi deča.

Dečkierec m – dječaćić

Štef je pravi mali dečkierec.

Dehnuti impf. – ispustiti zrak

Deh si zdenhi.

Dešč m- kiša

Dešč jake curi.

Deti impf.- staviti

Idem deti na stol.

Dojti impf.-doći

Hoćeš dojti k nam?

Dotikavati impf.-dirati

Naj me dotikavati.

Drmeti impf.-stajati bez razloga

Kaj tu drmiš?

Drobni adj.-sitni

Baš je drobni krompir.

Droug m –kolac

Zemi v ruke droug.

Du zam.-tko

Du te je zval?

D

Đedgati impf. –škakljati

Naj me dedgati.

Đinda f- naušnica

Imaš lepe dende.

Đurek m- pijetlič

Đurek naganja kokoši.

E

Endlati impf.- obšiti

Dej sendlaj kiklu.

Enkrat m- jedanput

Enkrat sem bil betežen.

Eksenšus m – križobolja

Vlovil me eksenšus.

Eroplan m – zrakoplov

Eroplan leti v zrak.

F

F adv.- u

Zašla sam f hišu.

Fajna adj.- lijepa

Kak si fajna.

Fajfati impf.- vlažiti rublje

Nafajfaj plafte.

Faleti impf.- nedostajati

Fali ti kaj?

Falinga f- greška

Imaš jenu falingu.

Faliti impf. –hvaliti

Si te fale kak si dobra.

Fara f- župa

Ove su z naše fare.

Farof m- župni dvor

Imamo veliki farof.

Faslin m –bačva za vodu

Najlej vodu v faslin.

Fasovati impf.-dobiti

Si fasovol jedinice?

Fektati impf.-prostiti

Nafektaj neke penez.

Fkaniti impf.-prevariti

Fkanil sam ti babu za peneze.

Frflati impf.-nerazumno govoriti

Kaj furt frflaš?

Fkrasti impf.-ukrasti

Gdo ti je fkral avto?

Ftruc adv.- u inat

Ftruc bum išel v gostionu.

Furt adj.- stalno

Furt mislim na njega.

G

Gačnice f- nogavice

Gačnice su mi premale.

Gajnk m – hodnik

Odi na gajnk.

Gat m – pokvareni čovjek

Baš si pravi gat.

Gda adv.- kada

Gda ideš v Zagreb?

Gdo adv.- tko

Gdo je došel?

Genuti impf.-krenuti

Dej se geni.

Giftati impf.- ljutiti se

Kaj se furt giftaš?

Gizdaf adj. –pun sebe

Kaj si tak gizdav?

Glibok adj.-dubok

More je gliboko.

Gnile adj.- trulo

Jaboka je gnila.

Griža f- bolest

Griža je napala babu.

H

Habati impf.-trošiti

Pobabala si vse peneze.

Hadranje n-trenje

Pes se hadra furt.

Hahar m –razbojnik

On je pravi hahar.

Hajcati impf.-naložiti

Dej nahajcaj peč.

Hakel m- kuka za meso

Obesi špek na hakel.

Halatast adj.- nemaran

Ivek je halatast.

Hapati impf.-zgrabiti

Moraš hapati loptu.

Hmoriti impf.-ubiti

On je hmoril mačka.

Houmeti impf.-smetati

Non stop mi houmeš.

Hrdati impf.- jesti

Tin furt neke hrda.

Hrž f- raž

Hrž je ove lete dobre narasla.

Hud impf.- ljuti

Tak huda na tebe.

I

Icek m – muško tele

Krava je zlegla iceka.

Igda adj.- ikada

Buš to igda napravil?

Igde adj.- bilo gdje

Buš to igde dela?

Igrati impf.- svirati

Igraš kaj pravi mužikaš.

Išče impf. –traži

Dej poišči mamu.

Iteri adj.-bilo koji

Iteri bi mi dobre došel.

J

Jadikuvati impf.-žaliti se

Furt nekaj jadikuješ.

Jafkati impf.-jaukati

Jafčem jer me boli.

Jajce n – jaje

Kokoši su znesla jajca.

Jake adj.- jako

Jake me boli.

Japa m –tata

Ti si moj japa.

Jariti impf.-ljutiti se

Kaj se jariš na me?

Jekati impf.- udarati

Naj me jekati .

Jogen m- vatra

Jogen gori v peći.

K

Kača f- zmija

Vidla sem kaču.

Kaditi impf.- dimiti

Kaj kadiš ?

Kakti prep.-kao

Dober je kakti kruh.

Kalati impf.- cijepati

Išel sam kalat drv.

Kaniti fut. –namjeravati

Kaniš iti v dućan?

Kaštula f –drvena kutija

Kaštula je puna veša.

Kečkati impf.-čupati za kosu

Mama naj me kečkati.

Kikla f-haljina

Imam novu kiklu.

Kilaf adj.-slab

Baš si kilaf.

Kipec m-pobožna sličica

Tak si kaj sveti kipec.

Kladivec m- čekić

Kradivcem zabij čavel.

Kleti impf.-psovati

Naj kleti.

Kliet f- kućica u vinogradu

Dojdi k meni v kliet.

L

Labaf adj.- opušten

Kaj si labaf?

Lače f-hlače

Dej si obleči lače.

Lad m – hlad

Sedi si v lad.

Lafke adv.-lako

Lafke ti ležiš.

Lampaš m – fenjer

Lampaš svetli v noči.

Lanc m – lanac

Donesi lanc za motorku.

Lasi f- kosa

Imaš lepe lasi.

Lesi f-dvorišna vrata

Otpri lesu.

Lokati impf- neumjerno piti

Sam ločeš.

Luknja f – rupa

Naj lukati čez luknju

M

Macan m- snažan muškarac

Mož ti je pravi macan.

Mačkur m- maskirana osoba

Ideš za mačkure?

Mašča f – mast

Dej si z mašču namaži kruh.

Mašlin m – mašna

Mašlin ti lepo stoji.

Mam adv.-odmah

Dojdi mam doma.

Mamlaz m – glupan

Jesi pravi mamlaz.

Mazati impf.-prljati

Naj si mazati kiklu.

Melja f- brašno

Donesi mi melju.

Mekla f- metla

Z meklu zmeti hišu.

N

Na adv.- evo ti

Na, zemi .

Nahere adv. –nakrivo

Stup stoji nahere.

Natešče adv. – natašte

Naj iti na posel natešče.

Nabrenati impf.- praviti uvojke

Daj mi nabrenaj lasi.

Nabuhati impf. – izudarati

Nabuhal sam ga kak staru kantu.

Naj impf.- nemoj

Naj me muditi.

Nalukavati impf.- nagledavati

Naj se nalukavati.

Nek pron. – neka

Nek ide doma.

O

Obdelati impf.-obraditi

Dej obdelaj ove.

Obet m- ručak

Ajde dojadi na obet.

Ocejati impf.- ocjediti

Idem ocejati posudu.

Obračati impf.- okretati

Idem obračat krmu.

Oča m- otac

Oča odi sim.

Odonut adj.-odande

Ona je došla odonut .

P

Packa f- mrlja

Imaš packu na kikle.

Pačiti impf.- smetati

Naj mi pačiti gajnku.

Pajcek m- odojak

Ovo je fini pajcek.

Pak adv.-opet

Pak si mi došla?

Pečenica f- slatka bundeva

Spekla sam štruklu od pečenice.

Pelnica f- podrum

Moja pelnica je furt puna.

Podrt adj.- poderan

Kikla mi podrta.

R

Rabiti impf.- koristiti

Idem rabiti kosu.

Raca f- patka

Raca je otišla v potok.

Rafajng m- dimnjak

Dej ščisti rafajng.

Rajši adj- radije

Rajši bi jela racu nek pajceka.

Rasuhe f- vile za sijeno

Zemi rasuhe.

Reš adj.- jako pečeno

Reš ispeči racu.

Rešete n- veliko sito za pšenicu

Zemi rešete za šenicu.

Reška f – otvor između dasaka

Zbij deske da se nič ne vidi.

Ružiti impf.- lupati

Naj ružiti, dete spi.

Ruliti impf.- trljati

Kaj se ruliš?

S

Sadne n – mrlje od voća

Roboča ima flek od sadne.

Sadovje f- vočke

Oberi sadovje.

Sapa f- dah

Ostal sam bez sape.

Scerati se impf.- smršaviti

Tak sam se scerala.

Semen m – sajam

Ideš z menu na semen.

Skaliti impf.- zamutiti

Denes je voda skalenja.

Snočka adv.-sinoć

Snočka si mi popeval pesmu.

Š

Šajba f- staklo

Operi šajbe.

Šajbati impf.- brzo voziti

Ovi dečki same šajbaju po cesti.

Ščeknuti impf.-uštipnuti

Kaj si me ščeknul pod stolom?

Ščera adv. Jučer

Ščera sem išla v školu.

Ščrba f- pokvareni zub

Boliju me ščrbe.

Ščvrknuti se impf.- smanjiti se

Ščvrknul sem se od zime.

Škaf m – drvena posuda za vino

Dej zemi škaf za pretakanje vina.

Šošter m- postolar

Šoster mi je napravil boksane škornje.

Škornje f- čizme

Imaš lepe škornje.

Šošter m – postolar

Šošter mi je napravil nove škornje.

Špiglanje impf.- igra s gumbima ili novcima

Sem se špiglala z penezima.

T

Taca f- pladanj

Taca je puna kolačov.

Tak i tak adv.- ionako

Tak i tak sam morala iti doma.

Teca f- teta

Teca nam je spekla zlevku.

Takuf adv.- takav

Takuf je kak mu je bil oča.

Tat m- lopov

Tat je orobul cerkvu.

Tiščati impf.- žuljati

Tiščiju me škornje.

Touk m- drvena pernica

Kupila sam touka i torbu za školu.

Trieska f- iver

Trieske sam našel v šupi.

U

Ubdelati impf.- obraditi

Ubdelala sam cijeli vrt.

Ubleka f- odjeća

Kupila sam si ganc novu obleku.

Ublizieku m – ukusne stvari

Lafke se navčiti na ublizieke.

Ubruditi impf.-dobro raditi

Trsje nam je ubrudile.

Ufati se impf.- nadati se

Ufam se v dragog Boga.

Ufurdati se impf.- mitariti se

Kokoši su se ufurdale.

Uofnati impf.- osloboditi

Ščuka se uofnala s hakliča.

Upicaniti se impf.- lijepo se urediti

Dečki i dekle su se upicanile.

V

V adv.- u

Otišla sam v hišu.

Vabiti impf.- mamiti

Kaj vabiš ribe?

Vaglati se impf.- njihati se

Dora se vagla.

Vanjkuš m – jastuk

Sneha zluščiči vanjkušiče.

Vehnuti impf.- sušiti se

Cvetje se počelo venuti.

Vekerica f- budilica

Zbudila me moja vekerica.

Vugel m- ugao

Sel je vugel hiše.

Z

Zabiti impf.- zaboraviti

Zabila sam knjigu.

Zabadaf adj.- brezplačno

Zabadaf sem to dobila.

Zabit adj.- zabijen

Kolec je zabit.

Zabloudeti impf.- izgubiti se

Zablodudel se v guste šume.

Zadi adv.- straga

Zadi sam se prikvačila.

Zadriemati impf.- zaspati

Zadriemala sem za stolom.

Zanoftati se impf.- promrznuti roke

Zanoftale mi od zime.

Zavuzlati impf.- zapetljati

Zavuzlali smo štrik.

Zdurati impf.- izdržati

Zdural je špot.

Ž

Žakel m –platnena vreća za brašno

Nosila je pun žakelj melje.

Žaloben adj. – tužan

Žaloben je jer mu mati vrmla.

Žeja f –žeđa

Muči me žeja.

Žerafka f- žeravica

Kuril sam pak je ostala žerafka.

Žganica f- rakija

Denes sem si spila žganica.

Žitek m- žito

Žitek je ove lete dober.

Žlabranje impf.- brbljanje

Babe stalne žlabrnjaju.

Žmahne adj.-ukusno

Baš sam si žmahne pojela.

Žufke adj.- gorko

Kak je ove žufke.

5.ZAKLJUČAK

Dragutin Domjanić:

Fala

Za vsaku dobru reč,
Kaj reći si mi znala,
Za vsaki pogled tvoj,
Za vsaki smeh tvoj, fala!
Tak malo dobroga
V življenju tu se najde,
I če je sunce čas,
Za oblak taki zajde.

A ti si v srce mi
Tak puno sunca dala.
Kaj morem ti neg reć:
Od vsega srca Fala!

KAJ

Vre tićeki spiju
A šume mućiju,
Naj moja popevka zvoni
Po dolu i gaju,
Po dragomu kraju,
Od kojeg mi lepšega ni.

Tu brat mi je vsaki,
Tu doma sem taki,
Pogodit bi mogel i speć,
Poznati su puti,
Tu vsigde je ćuti,
Ljubljenu domaću mi reć.

I srce mi greje
I z menom se smeje
I v žalosti plaće takaj.
Em nikaj ni slajše,
Ne ćuje se rajše
Neg dobri i dragi naš kaj!

Danas u modernom svijetu svjedoci smo mnogih suvremenih utjecaja koji utjeću na promjene u mijesim govorima, tako i u zelinskom kajkavskom govoru. Prvenstveno se misli na suvremen način života, globalizaciju, izumiranje izvornih govornika, migracijskih procesa te utjecaj gradskih govora (purgerski), utjecaj medija, utjecaj društva i niz drugih čimbenika. Sve su to činjenice koje utjeću na jezičnu sliku Zeline ali ne samo Zeline već i na područja diljem cijele Hrvatske. Na žalost današnja mladež mnogo se stide svojeg kajkavskog dijalekta te u govoru upotrebljavaju anglizme ili govore strogo standardnim hrvatskim jezikom.

Trebali bismo nastojati kako odgojitelji u vrtićima, učitelji u školama, bake, djedovi i roditelji u obiteljima zajedno s mladima istraživati, zapisivati i nastojati očuvati naše zelinsko kajkavsko bogatstvo koje smo naslijedili od starijih naraštaja. Cilj ovoga rada bio je očuvanje kajkavskog dijalekta, baštine, tradicije i kulture kao jezičnog blaga Hrvata.

5.LITERATURA

1. Houška, M; Mačković,R.: Zelinski kraj kroz prošlost, Sveti Ivan Zelina 2007.
2. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Magić,B;Sveti Ivan Zelina i zelinski kraj u prošlosti, Zagreb - Sveti Ivan Zelina, 2003.
3. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Bistrički,V; Sveti Ivan Zelina - povijest i kultura, Zagreb – Sveti Ivan Zelina, 2010.
4. Pl. Pažić,M; Prilozi za povijest Sv. Ivana Zelina i okolice, Sveti Ivan Zelina, 1996.
5. Pl. Pažić,M; Prilozi za povijest Sv. Ivana Zelina i okolice II., Sveti Ivan Zelina, 2006.

Elektronički izvori:

1. Zemljopisni položaj na adresi <https://www.zelina.hr/portal/o-zelini.html> (16.08.2020.)
2. Demografske značajke na adresi https://hr.wikipedia.org/wiki/Sveti_Ivan_Zelina (16.08.2020)
3. Pjesme su na adresi <https://www.poezija.info/hrvatska/fala-dragutin-domjanic/>
<https://www.poezija.info/hrvatska/kaj-dragutin-domjanic/> (20.08.2020)

Popis slika:

1. Slika 1. Grad Sveti Ivan Zelina

Izvor:<https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.crorace.com%2Fimages%2Fcache%2Fcity%2F32e71d4d874d409e661ba3b3c17729db.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.crorace.com%2Fgradovi-domacini&tbnid=3P9C-oiUqyW8tM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMygwegUIARCGAg..i&docid=R11dqSGF1WkOGM&w=450&h=255&q=Zemljopisni%20polo%C5%BEaj%20sveti%20ivan%20zelina&ved=2ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMygwegUIARCGAg>

2. Slika 2. Zagrebačka županija – Sveti Ivan Zelina

Izvor:https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fstatic.jutarnji.hr%2Fimages%2Flive-multimedia%2Fbinary%2F2019%2F8%2F23%2F14%2Finfo_card-map.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.jutarnji.hr%2Fincoming%2Fzagrebacka%2F9194510%2F&tbnid=sfOS5E7leuIWEM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhDegQIARBN..i&docid=X-hBmxM2IRUtUM&w=543&h=420&q=Zemljopisni%20polo%C5%BEaj%20sveti%20ivan%20zelina&ved=2ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhDegQIARBN

3. Slika 3. Grb Grada

Izvor:https://www.google.hr/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fdeacademic.com%2Fpictures%2Fdewiki%2F83%2FSveti_Ivan_Zelina.svg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fdeacademic.com%2Fdic.nsf%2Fdewiki%2F1350747&tbnid=LwB3G1kIh62HvM&vet=12ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhSegQIARBw..i&docid=pcAioIH2p_agYM&w=650&h=800&itg=1&q=Zemljopisni%20polo%C5%BEaj%20sveti%20ivan%20zelina&ved=2ahUKEwi4gJP84MPrAhX18OAKHb-NCokQMyhSegQIARBw

4. Slika 4. Kamena sjekira

Izvor:https://www.google.com/search?q=kamena+sjekira+zelina&sxsrf=ALeKk00GsO-0drdLI8uDsShP_PQwvfCB9w:1599578891631&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjssIDd79nrAhXFDewKHaHRDQwQ_AUoAXoECBwQAw&biw=1440&bih=789#imgrc=PNd8fLpSsD9LxM

5. Slika 5. Zelingrad

Izvor:https://www.google.com/search?q=zelingrad&sxsrf=ALeKk01OeQEewAtNiv1_jF2JqWyfnel5w:1599579020345&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiy07Ca8NnrAhXQ2qQKHRITCOIQ_AUoAXoECA4QAw&biw=1440&bih=789#imgrc=GRrZEQujx1oN8M

6. Slika 6. Crkva Svetog Ivana Krstitelja

Izvor: <http://www.visitzagrebcounty.hr/wordpress/wp-content/uploads/2013/09/crkva-sv-ivan-krstitelj-300x225.jpg>

7. Slika 7. Orginalna potvrda plemstva na zelinskom području Obitelj Pažić

Izvor: <http://plemstvo.hr/content/loze/pazicPotvrda.jpg>

8. Slika 8. Crkva Sveta Tri kralja

Izvor:https://www.google.com/search?q=sveta+tri+kralja+komin&sxsrf=ALeKk01Y5U-nWZIAXQCrNpyM2fDRxI_Dtg:1599579189359&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiNovzq8NnrAhWKMewKHZwvC2gQ_AUoAXoECBwQAw&biw=1440&bih=789#imgrc=BJ_46_5-LpYtnM

9. Slika 9. Kapela Svetog Petra i Pavla, Novo Mjesto

Izvor:https://www.google.com/search?q=novo+mjesto+kapela+svetog+petra+i+pavla&sxsrf=ALeKk03LCyAjbw4qnCpoSMcBlgkYprKeAA:1599579246357&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi2mZOG8dnrAhWRzaQKHe7FANgQ_AUoAXoECA4QAw&biw=1440&bih=789#imgrc=tLXvUpEkhxRM1M

10. Slika 10. Kapela Sv. Helene

Izvor:
https://www.google.com/search?q=sveta+helena+zelina&sxsrf=ALeKk03OIRmM30nKZPXsw5hy7GCh87_XUg:1599579360889&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiP4eG88dnrAhWGyaQKHcoyBpgQ_AUoAnoECB4QBA&biw=1440&bih=789#imgrc=RdVduMEQp1Z_KM

11. Slika 11. Glavni trg krajem 19. stoljeća i društveni život zelinčana

Izvor:
https://www.google.com/search?q=hpd+zelina&sxsrf=ALeKk00vnn2ugC81z0yGwOhwInepy7ACJg:1599579529020&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj2yfem8tnrAhVBqaQKHWWIAbkQ_AUoAnoECAoQBA&biw=1440&bih=789#imgrc=6LdA8jg-Klu7IM

12. Slika 12. Dragutin Domjanić

Izvor:
https://www.google.com/search?q=dragutin+domjani%C4%87&sxsrf=ALeKk00JM8hfeqh7_ri7AU4TQC9HpMIHRQ:1599579763176&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwins8v88tnrAhVFKewKHfuEBM0Q_AUoAXoECBwQAw&biw=1440&bih=756#imgrc=pZEJez76Ad6SZM

13. Slika 13. Zelinski bazeni

Izvor:

https://www.google.com/search?q=zelinski+bazeni&sxsrf=ALeKk02VbLwzjWAqvxYJ5hHqAc6wegxibQ:1599579864378&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUK Ewi3n-ys89nrAhVHzKQKHdP1Ai0Q_AUoAXoECBYQAw&biw=1440&bih=756#imgrc=g hCnUTKx1HLCgM

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI DIPLOMSKOG RADA

IZJAVA

Izjavljujem da sam ja Ivana Trcak Vrščak, studentica II. godine diplomskog studija rani i predškolski odgoj Učiteljskog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu samostalno provela aktivnosti istraživanja literature i napisala diplomski rad na temu: Povijest i riječnik Svetog Ivana Zeline.

Posebno zahvaljujem mentoru, prof. dr. sc. Đuri Blažeku za pomoć pri odabiru teme diplomskog rada te za sugestije i primjedbe tijekom njegove izrade.

Potpis pristupnika

Naziv visokog učilišta
